

Βιβλία για γονείς

**NICOLE PRIEUR
ISABELLE GRAVILLON**

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ, ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Πώς να μοιραστούμε μαζί τους
τα μεγάλα ερωτήματα που έχουν για τη ζωή

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι όλα τα παιδιά μικροί οπαδοί του Επικούρου;11

1. «Γιατί πεθαίνουμε;» • «Πού βρισκόμουν πριν γεννηθώ;»19
2. «Είναι αλήθεια ή ψέματα;»37
3. «Γιατί τρώμε τα ζώα;»55
4. «Γιατί δεν κάνουμε ό,τι θέλουμε;»67
5. «Αυτό δεν είναι καλό!»79
6. «Δεν είναι δίκαιο!»95
7. «Γιατί ο συμμαθητής μου δεν έχει το ίδιο χρώμα δέρματος μ' εμένα;»109
8. «Θέλεις να γίνεις φίλη μου;» • «Γιατί τα αγόρια κοιτάζουν κάτω από τις φούστες των κοριτσιών;»121
9. «Γιατί σκοτώνουν παιδιά;»135
10. «Φοβάμαι!» • «Δεν είσαι ικανός να το κάνεις!»149
11. «Είμαι άχρηστος!»161
12. «Όταν μεγαλώσω, θέλω μια δουλειά όπου θα κερδίζω πολλά λεφτά!»173
13. «Οι δεινόσαυροι ήταν ευτυχισμένοι;»187
14. «Τι ωραίο που είναι!»199

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όταν η φιλοσοφία γίνεται ένα παιχνίδι για παιδιά211

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ215

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι όλα τα παιδιά μικροί οπαδοί του Επίκουρου;

Γιατί να αργήσει κάποιος να ασχοληθεί με τη φιλοσοφία; Η φιλοσοφία διασφαλίζει την καλή υγεία και είναι προσιτή σε όλους, μικρούς και μεγάλους!

Η ενασχόληση με τη φιλοσοφία δεν περιορίζεται μόνο στην επεξεργασία των δύσκολων κειμένων των φιλοσόφων, όσο πλούσια και χρήσιμα και αν είναι αυτά, αλλά ισοδυναμεί κατ' αρχάς και πάνω απ' όλα με την εξέταση θεμελιωδών ζητημάτων σχετικά με τη ζωή και τον κόσμο, ισοδυναμεί με την επιθυμία να κατανοήσουμε αυτό τον κόσμο, με την αναζήτηση του νοήματος της ιστορίας, με τον θαυμασμό που νιώθουμε μπροστά σε ό,τι υπάρχει γύρω μας, μέσα μας. Ο Πλάτωνας έλεγε: «Δεν υπάρχει άλλη αρχή για τη φιλοσοφία από τον θαυμασμό». Και αυτή η ικανότητα είναι τόσο έντονη στα παιδιά, που τα ωθεί σε μια διαδικασία απολύτως συναφή με τη μακρά φιλοσοφική παράδοση, επιβεβαιώνοντας ότι η ικανότητα των παιδιών να φιλοσοφούν είναι τεράστια και πολύ πιο πρόωρη και φυσική απ' ό,τι έχουμε την τάση να πιστεύουμε.

Πολλοί είναι εκείνοι οι φιλόσοφοι που λένε ότι μπαίνουν με μεγάλη ταπεινοφροσύνη στη θέση ενός παιδιού προκειμένου να συγκροτήσουν τις θεωρίες τους. Ο Ντεκάρτ διέγραψε όλες τις προηγούμενες γνώσεις του ώστε να κατορθώσει να προσεγγίσει

αξιόπιστες αλήθειες. Ο Χέγκελ δεν δίσταζε να πει: «Ξαναρχίζω από το μηδέν». Βεβαίως, τα παιδιά θέτουν με τα δικά τους λόγια, ήδη από την ηλικία των τεσσάρων ή πέντε ετών, ερωτήματα σχετικά με τον θάνατο, το καλό, το κακό, το σωστό, το λάθος, την αλήθεια, το θάρρος... Οι ερωτήσεις τους χαρακτηρίζονται αναμφισβήτητα από ευστοχία και βάθος. Όμως οι απορίες τους είναι τόσο πολλές, ώστε πολύ συχνά δεν δίνουμε μεγάλη σημασία, για να μην πούμε ότι τις παραβλέπουμε επειδή μας ενοχλούν ή επειδή νομίζουμε ότι δεν έχουμε τι να απαντήσουμε.

Οι ερωτήσεις των παιδιών είναι ένας θησαυρός τον οποίο αφήνουμε ανεκμετάλλευτο, κωφεύοντας... Όμως, αν μπορούμε στο φιλοσοφικό παιχνίδι μαζί τους, θα το απολαύσουμε, σίγουρα, μικροί και μεγάλοι. Ορισμένες συνεδρίες με παιδιά αποτελούν πραγματικά στιγμές αμοιβαίας απόλαυσης. Είναι πολύ σημαντικό οι γονείς να βιώσουν αυτή την εμπειρία, η οποία δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση αποκλειστικότητα του θεραπευτικού χώρου. Μέσα από αυτή την ευχάριστη επαφή με τα παιδιά τους, θα μπορέσουν να προσεγγίσουν την ουσία του γονεϊκού ρόλου τους.

Η φιλοσοφία, μία πολύτιμη βοήθεια στην ανατροφή των παιδιών

Αν η ψυχολογία υπήρξε χρήσιμη προκειμένου να κατανοήσουμε τις ανάγκες των παιδιών και να ανταποκριθούμε σε αυτές, είναι καιρός να αναγνωρίσουμε την ασύγκριτη συνεισφορά της φιλοσοφίας και να ανακαλύψουμε εκ νέου την πρωτεύουσα σημασία της στη συγκρότηση ενός ατόμου. Η ψυχολογία επέτρεψε την καλύτερη κατανόηση της ανάπτυξης του παιδιού, των ορμών, των επιθυμιών, των επιρροών, των αγωνιών του, κάτι που κατευθύνει

επωφελώς την παιδαγωγική και τις οικογενειακές σχέσεις. Η φιλοσοφία, από την άλλη, μας εξοικειώνει με τις ερωτήσεις, ιδίως με εκείνες που δεν είναι πάντα εύκολο να απαντηθούν. Διερευνά τις βεβαιότητες, τις οποίες συχνά θεωρεί ύποπτες, αναγωγικές. Σύμφωνα με αυτήν, η ζωή παρουσιάζεται ως μια ίντριγκα, ο κόσμος ως αίνιγμα, και η γνώση δεν εξαντλεί ποτέ αυτά που πρέπει να μάθουμε, η σκέψη δεν ολοκληρώνει ποτέ όλα αυτά που υποκινείται στη διαδικασία του στοχασμού. Το μυστήριο δεν είναι απλώς μια εκδήλωση του πραγματικού, αλλά αποτελεί βασική προϋπόθεση γι' αυτό. Αυτό το μη μετατρέψιμο αίνιγμα της ζωής είναι ο απόλυτος τόπος της ανθρώπινης ελευθερίας και δημιουργικότητας. Και αν προσπαθούμε να κατανοήσουμε, το κάνουμε γνωρίζοντας ότι πάντα μας διαφεύγει ίσως το ουσιώδες. Σύμφωνα με τον Χάιντεγκερ, «όταν τα κατανοήσουμε όλα, τότε δεν μένει άλλο από το να πεθάνουμε». Μέσα από τα αδιάκοπα γιατί, που δεν ικανοποιούνται από τις απαντήσεις μας, η μέθοδος των παιδιών, η επιμονή τους να θέτουν ερωτήματα, αντιστοιχεί απόλυτα στην ίδια την ουσία της φιλοσοφίας, η οποία μας καλεί να διατηρήσουμε εναργή, ευκίνητη, εύκαμπτη και πάντα σε εγρήγορση τη σκέψη μας. Μας βοηθά να διαπεράσουμε τις αμφιβολίες μας, να συγκροτηθούμε με βάση τις άγνοιες και τις αδυναμίες μας. Μας παρέχει τα μέσα να σκεφτούμε διά μέσου του εαυτού μας, δώρο ανεκτίμητο που μας βοηθά να αποφύγουμε να εγκλωβιστούμε μέσα σε προκατασκευασμένες, έξωθεν επιβεβλημένες απόψεις. Διαφυλάσσοντας την εσωτερική ελευθερία μας, η φιλοσοφία μάς κρατά ζωντανούς.

Η φιλοσοφία έχει διαφορετικό αντικείμενο από εκείνο της ψυχολογίας, μολονότι τα δύο αυτά αντικείμενα λειτουργούν συμπληρωματικά. Η φιλοσοφία μάς εισάγει στο πεδίο του υπαρξια-

κού, της ηθικής, της αισθητικής, της πνευματικότητας, των πιστεύω. Δεν εκλαμβάνει τα όντα μόνο στη φυσική τους διάσταση, λαμβάνει υπόψη όλες τις διαστάσεις, οι οποίες προσδίδουν στον άνθρωπο την πλέον απόλυτη μορφή αξιοπρέπειας. Εξετάζει τον άνθρωπο σφαιρικά, ως σκεπτόμενο υποκείμενο, μέσα στη σωματικότητα του, στο πλαίσιο της οικογένειάς του, αλλά και ως μέτοχο της ιστορίας της ανθρωπότητας. Τον τοποθετεί στην ηθική του συνείδηση, ως πολίτη, στη μοναδικότητά του και στην παγκοσμιότητα του. Διευρύνοντας με αυτό τον τρόπο το βλέμμα, επιτρέπει στα άτομα να βρουν λύσεις όχι μόνο μέσα τους, αλλά πολύ περισσότερο στη δύναμη και στην ομορφιά του σύμπαντος, σε όλη τη σφαίρα του ζώντος κόσμου. Συμβάλλει στη διαμόρφωση στέρεων γυναικών και αντρών, δηλαδή υπεύθυνων απέναντι στον εαυτό τους και στους άλλους, ικανών να συμμετάσχουν σε έναν πολιτικό αναστοχασμό, με την πλέον ευγενή έννοια του όρου.

Και αυτό είναι προφανώς πολύτιμο για τα παιδιά του 21ου αιώνα, τα οποία ζουν σε πλαίσια ασταθή και περίπλοκα. Όσο πιο πολύ τα βοηθάμε να βρουν σταθερά σημεία στήριξης και αναφοράς, που να έχουν έρεισμα στις διαχρονικές βάσεις της φιλοσοφίας, τόσο περισσότερο τους επιτρέπουμε να βρουν τη θέση τους μέσα στον κόσμο, αλλά και να ενεργοποιήσουν μια στοχαστική ελευθερία, μια γόνιμη ετερότητα, οι οποίες θα τροφοδοτήσουν ένα αίσθημα εμπιστοσύνης προς τη ζωή και το μέλλον τους, μια αίσθηση των ευθυνών τους και της δέσμευσης. Ο Πλάτωνας δήλωνε: «Καθένας από εμάς, ακριβώς επειδή είναι σκεπτόμενο ον, είναι απόλυτα υπεύθυνος για τον σώφρονα ή τον άφρονα βίο του».

Με το πέρασμα του χρόνου

Το να φιλοσοφεί κάποιος μαζί με τα παιδιά είναι πολύ πιο απλό απ' ό,τι φαίνεται. Δεν αφορά μόνο τη διδασκαλία της φιλοσοφίας ή των φιλοσόφων, αλλά στοχεύει στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διεύρυνση του ερωτηματολογίου τους. Ακολουθώντας αυτή τη διαδικασία, κινητοποιούμε την ικανότητά τους να διατυπώνουν συλλογισμούς, αναπτύσσουμε τη διάθεσή τους για στοχασμό, τα προετοιμάζουμε να ζήσουν σε έναν κόσμο μέσα στον οποίο πρέπει πολύ συχνά να δρούμε χωρίς να έχουμε απαντήσεις στα ερωτήματά μας. Τα καθιστούμε ευφυή, βαθυστόχαστα... φιλοσόφους, δηλαδή φίλους της σωφροσύνης.

Τα παιδιά συνάπτουν ήδη από την πολύ νεαρή ηλικία μια ενδιαφέρουσα σχέση με τον χρόνο, ανακαλύπτουν και αποδέχονται τη διάρκεια που είναι απαραίτητη στην επεξεργασία, κάτι που αποτελεί αντιστάθμισμα στην παρορμητική ιδεολογία «όλα, εδώ και τώρα», η οποία κυριαρχεί στην εποχή μας. Αυτή η διαδικασία μεταμορφώνει επίσης τη σχέση του παιδιού με τον χώρο: Όσο πιο πολύ διευρύνει τη σφαίρα των αναφορών του, τόσο περισσότερο κατορθώνει να αντιληφθεί όλα όσα το ξεπερνούν, όλα αυτά που το υπερβαίνουν, πράγμα που του επιτρέπει μια πολύτιμη μετατόπιση του κέντρου βάρους σε σχέση με την τάση του ατομικισμού η οποία επικρατεί στις μέρες μας. Όσο πιο ανοιχτό είναι σε ό,τι δεν είναι ο εαυτός του, δηλαδή στους άλλους, τόσο μεγαλύτερη πρόσβαση θα έχει στον πλούτο του ίδιου του είναι. Όσο περισσότερο συνηθίσει σε αυτές τις αδιάκοπες κινήσεις ανάμεσα στους άλλους και στον εαυτό του, τόσο πιο εύκολα θα γίνει ένα άτομο ικανό να εξελίσσεται συνεχώς. Για τη φιλοσοφία, το ανθρώπινο ον διαπερνάται απ' άκρον εις άκρον από το γίγνεσθαι. Δεν είμα-

στε εγκλωβισμένοι στην ταυτότητά μας, μπορούμε ανά πάσα στιγμή να είμαστε κάτι περισσότερο από αυτό που υπήρξαμε, δεν είμαστε υποταγμένοι σε ένα ψυχικό πεπρωμένο. Μία σκέψη που εγγράφεται στο σώμα και είναι ανοιχτή στον Άλλον απελευθερώνει, διότι μας εντάσσει στην αέναη κίνηση της ζωής, κάτι που μας επιτρέπει να ξεπερνάμε συνεχώς τον εαυτό μας.

Δεν χρειάζονται μαθήματα ηθικής ούτε αφηρημένα λόγια, αρκεί να ακολουθούμε απλώς τις αβίαστες ερωτήσεις των παιδιών, συνοδεύοντάς τις με έξυπνο τρόπο, ώστε να τα βοηθήσουμε να γίνουν όντα ευαίσθητα απέναντι στους άλλους και στέρεα εσωτερικά.

Θα καταδείξουμε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των δεκατεσσάρων ερωτήσεων που επανέρχονται συχνά στα κορίτσια και στα αγόρια ήδη από την ηλικία των τεσσάρων ή πέντε ετών, θα εικονογραφήσουμε με πολλά παραδείγματα τον τρόπο με τον οποίο προχωρά η εξέλιξή τους και θα απολαύσουμε τις συγκλίσεις ανάμεσα στους στοχασμούς των μεγάλων φιλοσόφων και των αγνημένων μας μικρών.

Προκειμένου να συνδυάσουμε το βάθος της σκέψης και την ελαφρότητα, κάθε κεφάλαιο θα αρχίζει με έναν φιλοσοφικό μύθο. Έτσι, θα μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να εφεύρουν ένα καινούργιο τέλος και μία νέα συνέχεια, κάτι που θα αποτελέσει μια καταπληκτική βάση για την ανταλλαγή μεταξύ μικρών και μεγάλων. Εννοείται ότι μπορούμε να απολαύσουμε τον μύθο και ανεξάρτητα από τα παραπάνω.

Θα διερευνήσουμε επίσης την καθημερινή ζωή προκειμένου να καταδείξουμε σε ποιον βαθμό μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο στοχασμού: Η δημιουργία ενός γλυκού μαζί με το παιδί ισодυναμεί με την επεξεργασία μιας μεταμόρφωσης· η καλλιέργεια

σπόρων μέσα σε μια μικρή κούπα ισοδυναμεί με τη συμμετοχή στην εμφάνιση της ζωής· η παρατήρηση της μεταμόρφωσης μιας κάμπιας σε πεταλούδα αντιστοιχεί στη συνειδητοποίηση ότι το άσχημο μπορεί να γίνει όμορφο... Προχωρώντας, με την πάροδο των ημερών, χωρίς να το καταλάβουμε, θα ξεπηδήσει η σωκρατική δύναμη, η οποία αποσκοπεί στη «μαιευτική», δηλαδή στη γέννηση των ιδεών.

Δοκιμάζοντας την ηδονή της διανοητικής διαδικασίας, μπορούμε να ενδυναμώσουμε την εσωτερική μας οντότητα, παραμένοντας ταυτόχρονα ανοιχτοί στον κόσμο. Η φιλοσοφία μάς βοηθά να ζήσουμε, την έχουμε όλοι ανάγκη.

Αυτοί οι φιλοσοφικοί περίπατοι, όταν γίνονται μια οικεία και οικογενειακή εμπειρία, μπορούν να τροφοδοτήσουν έναν διεγερτικό διάλογο μεταξύ ενηλίκων και παιδιών, μπορούν να φέρουν κοντά διαφορετικές γενιές και να μας βοηθήσουν όλους να μεγαλώσουμε, όποια ηλικία και αν έχουμε.

1

«Γιατί πεθαίνουμε;»

«Πού βρίσκόμεν πριν γεννηθώ;»

Γατίσια ζωή

«Τι συμφορά, τι καταστροφή!»

Αυτός που κλαψουρίζει έτσι δεν είναι άλλος από τον Γκαστόν, έναν υπέροχο γάτο με κοκκινόλευκο τρίχωμα, μαλακό σαν μετάξι.

Πριν από μερικές μέρες, ο Γκαστόν έπεσε από μια στέγη. Τραυματίστηκε σοβαρά και ο κτηνίατρος δεν κατάφερε να τον σώσει. Έτσι ο Γκαστόν πέθανε... Σήμερα, το γεγονός ότι μπορεί ακόμη να τρέχει και να σκαρφαλώνει παντού οφείλεται στο γεγονός ότι οι γάτες έχουν επτά ζωές!

«Τι θα μπορώ να κάνω σε αυτή τη δεύτερη ζωή;» αναρωτήθηκε ο Γκαστόν. «Αφού ούτε καν η πρώτη είχε πλάκα, πώς είναι άραγε η δεύτερη; Έχω βαρεθεί να κυνηγάω ποντίκια που δεν με αφήνουν να τα πιάσω, και να ψάχνω συνεχώς ένα μέρος να κοιμηθώ! Η ζωή ενός γάτου δεν είναι καθόλου ρόδινη!»

Και ο Γκαστόν φεύγει γκρινιάζοντας μέσα στους δρόμους της πόλης.

«Γεια σου!» ακούει κάποιον να του λέει ξαφνικά.

Είναι ο Λεόν, ένας χοντρός κεραμιδόγατος. Ο Λεόν βρίσκεται ήδη στην έκτη ζωή του! Είναι ο πιο χαρωπός γάτος του κόσμου.

Διασκεδάζει και χαίρεται με το τίποτα: με μία σταγόνα νερό που πέφτει πάνω στο μουστάκι του, με ένα ελαφρύ αεράκι που του χαϊδεύει το τρίχωμα, με το κρυφτό που παίζει με ένα ποντίκι. Ο Λεόν δεν είναι ποτέ θλιμμένος ούτε κακοδιάθετος, είναι πολύ απασχολημένος με το να γεμίζει τις ζωές του με ευχάριστα πράγματα!

*«Ελπίζω η έβδομη ζωή μου να είναι η πιο ωραία απ' όλες! Έτσι δεν θα έχω κανένα παράπονο όταν θα πρέπει να φύγω για πάντα» εξηγεί ο χοντρός Λεόν στον νεόκοπο φίλο του Γκαστόν.
«Μήπως έχει δίκιο;» αναρωτιέται ο Γκαστόν...*

Είναι πολύ λίγοι οι ενήλικες οι οποίοι νιώθουν άνετα απέναντι στις ερωτήσεις των παιδιών που σχετίζονται με αυτά τα δύο θεμελιώδη αινίγματα: «Γιατί τελειώνει η ζωή;» και «Από πού ξεκινά;». Κι όμως, τα περισσότερα παιδιά θέτουν αυτά τα ερωτήματα με επιμονή γύρω στην ηλικία των τεσσάρων ή πέντε ετών. Λες και νιώθουν αμυδρά ότι δεν μπορούμε να αφήνουμε στην άκρη τέτοιες ερωτήσεις που σχετίζονται άμεσα με τη ζωή, λες και διαισθάνονται ότι όλοι οι άνθρωποι που προηγήθηκαν έχουν έρθει αντιμέτωποι με τέτοιου είδους ερωτήματα και όλοι αυτοί που θα ακολουθήσουν θα συνεχίσουν να τα αντιμετωπίζουν. Άλλωστε, οι θρησκείες γεννήθηκαν για να δώσουν μια απάντηση σε αυτές ακριβώς τις ερωτήσεις. Αλλά και η φιλοσοφία, από την πλευρά της, ασχολείται εκτενώς, από τις απαρχές της, με αυτά τα υπαρξιακά ερωτήματα. Με απορίες όπως «Γιατί πεθαίνουμε;» και «Πού βρισκόμουν πριν γεννηθώ;», τα παιδάκια εισέρχονται ισότιμα στον χώρο της φιλοσοφίας, χωρίς βέβαια να το ξέρουν. Έτσι επιβεβαιώνουν την αντίληψη του Πλάτωνα: «Εκ φύσεως, στη νόηση του ανθρώπου ενυπάρχει μία φιλοσοφία». Καθώς και εκείνη του Ρο-

ζέ-Πολ Ντρουά, η οποία αποσαφηνίζει την πλατωνική φράση: «Οι φιλόσοφοι λένε, κατόπιν σκέψεως, αυτό που λένε όλοι χωρίς να το σκεφτούν» – κι εμείς θα μπορούσαμε να προσθέσουμε, αυτό που τα παιδιά, μέσα από τις ερωτήσεις τους, ζητούν να μάθουν να σκέφτονται...

Αυτές οι απορίες είναι όχι μόνο αναπόφευκτες, αλλά χρήσιμες και σωτήριες. Εισάγουν το παιδί σε αυτό που χαρακτηρίζει αξιωματικά το ανθρώπινο ον, δηλαδή στην ικανότητά του να σκέφτεται. Μολονότι το παράδοξο χαρακτηριστικό όλων των έμβιων όντων είναι η θνητότητά τους, μόνο οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να διαλογίζονται σχετικά με τη ζωή και τον θάνατό τους. Αυτή η ικανότητα συνιστά αληθινή τύχη, και χάρη σε αυτήν μπορούμε να επιδράσουμε στη ζωή μας, να τη διαμορφώσουμε, να την κάνουμε κάτι καλό.

NICOLE PRIEUR, ISABELLE GRAVILLON

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ, ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

**Πώς να μοιραστούμε μαζί τους
τα μεγάλα ερωτήματα που έχουν για τη ζωή**

Τα παιδιά, ήδη από την ηλικία των τεσσάρων ή πέντε ετών, βομβαρδίζουν τους μεγάλους με ερωτήσεις σχετικά με τον θάνατο, το καλό, το κακό, το σωστό, το λάθος, την αλήθεια, το θάρρος κ.ά. Οι ερωτήσεις αυτές συνιστούν έναν θησαυρό που δεν πρέπει να μένει ανεκμετάλλευτος. Στο βιβλίο οι δύο καταξιωμένες συγγραφείς, με εύστοχα παραδείγματα και πρακτικές συμβουλές, καθοδηγούν τους γονείς ώστε, αξιοποιώντας τις απορίες των παιδιών, να τα βοηθήσουν να αντιληφθούν την αξία του στοχασμού, να διευρύνουν τις αναζητήσεις τους, να μάθουν να βρίσκουν λύσεις, να γίνουν πιο ελεύθερα και να διαμορφώσουν μια συγκροτημένη προσωπικότητα.

Το να φιλοσοφεί κάποιος μαζί με τα παιδιά είναι πολύ πιο απλό απ' ό,τι φαίνεται. Δεν αφορά μόνο τη διδασκαλία της φιλοσοφίας ή των φιλοσόφων, αλλά στοχεύει στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διεύρυνση του ερωτηματολογίου τους. Ακολουθώντας αυτή τη διαδικασία, κινητοποιούμε την ικανότητά τους να διατυπώνουν συλλογισμούς, [...] τα προετοιμάζουμε να ζήσουν σε έναν κόσμο μέσα στον οποίο πρέπει πολύ συχνά να δρούμε χωρίς να έχουμε απαντήσεις στα ερωτήματά μας. [...] Αυτοί οι φιλοσοφικοί περίπατοι, όταν γίνονται μια οικεία και οικογενειακή εμπειρία, μπορούν να τροφοδοτήσουν έναν διεγερτικό διάλογο μεταξύ ενηλίκων και παιδιών, μπορούν να φέρουν κοντά διαφορετικές γενιές και να μας βοηθήσουν όλους να μεγαλώσουμε, όποια ηλικία και αν έχουμε.

Nicole Prieur, Isabelle Gravillon

ISBN: 978-618-03-0674-3

9 786180 306743

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ.: 80674